

OPINA națională

Revista independentă de informație, opiniu și idei de lerg Interes național
editată de FUNDАIЯ ROMÂNIA DE MÂINE

Reproducem
din ziarul

FUNDAȚIA „ROMÂNIA DE MÂINE” REALIZĂRI ȘI PERSPECTIVE

Prof. univ. dr. Aurelian BONDREA
Președintele Fundației „România de Mâine”
Rectorul Universității „Spiru Haret”

Pentru Fundația „România de Mâine”, anul 1998 s-a încheiat cu realizări meritatorii, Consiliul Fundației și Senatul Universității „Spiru Haret” hotărând, în ședința lor comună din 28 decembrie 1998, acordarea celui de-al 13-lea salariz pentru cadrele didactice, cercetătorii, specialiștii, personalul administrativ cu funcția de bază în instituțiile sale componente.

Fundația „România de Mâine”, instituție social-umanistă de cultură, știință și învățământ, autonomă, non-profit, fără scopuri politice, înființată în urmă cu aproape 9 ani, și-a lărgit, an de an, cadrul instituțional, manifestându-se, în prezent, ca o structură complexă, din care fac parte, între altele:

Universitatea „Spiru Haret”, cu 24 de facultăți și colegii și 28 de specializări, autorizate să funcționeze prin Hotărâre de Guvern, având peste 20.000 de studenți. Obiectivul prioritar, pentru anul 1999, îl reprezintă acreditarea specializațiilor, care au dat cel puțin 3 promovații de

absolvenți. Pentru asigurarea acestui obiectiv s-au creat condițiile îndeplinirii integrale a standardelor prevăzute de legislația în vigoare: conținut modern al planurilor și programelor de învățământ, elaborare de cursuri, manuale și auxiliare didactice, realizate în editura și tipografia proprie, cadre didactice titularizate prin concurs la Universitatea „Spiru Haret”, spații de învățământ, săli de seminar, laboratoare, biblioteci, cu dotările corespunzătoare proprietatea Fundației „România de Mâine”, valoarea investițiilor ridicându-se la peste 35% din venituri, depășindu-se, astfel, procentul de 25% stabilit de art. 25(3) din Legea privind acreditarea instituțiilor de învățământ superior și recunoașterea diplomelor.

În domeniul cercetării științifice, Universitatea are contract cu Ministerul Cercetării și Tehnologiei, pentru o temă de interes național: „Encyclopedie performanțelor românești în secolul XX” (20 volume), din care au fost elaborate 4 volume. Au fost organizate, de asemenea, sesiuni științifice, simpozioane, coloconii și au văzut lumina tiparului lucrări de sinteză, culegeri de studii, Analele Universității „Spiru Haret” etc.;

Adevărul nr. 2675 din 11 ianuarie 1999

(Continuare în pag. 8)

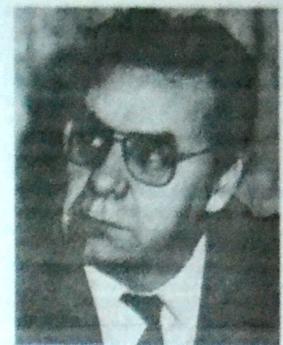

Noul sediu al Institutului de Învățământ Superior și Cercetare Medicală din cadrul Fundației „România de Mâine”

REFORMA ÎNVĂȚĂMÂNTULUI ÎN ANUL 1999

Andrei MARGA
Ministrul Educației Naționale

Reforma Învățământului desfășurată în 1998 continuă în 1999 în forma unei reforme de conținut – ce absorbe reforma sistemului, reformă prin iradiere dinspre experiențele izbutite și permite accelerarea schimbărilor – constând din acțiuni de schimbare efectivă, perceptibilă de către elevi, studenți, cadre didactice, părinți, parteneri educaționali.

Evaluările politicii educaționale din România au început să se schimbe profund în 1998. Regular Report from the European Commission on Romania's Progress towards Accession (1998) conchide că „Ministrul Educației Naționale a întreprins pași majori în direcția reformelor instituționale și legislative”. Alte rapoarte internaționale arată că „sistemul educației în România oferă un impresionant serviciu public și este angajat într-o schimbare profundă pentru a ameliora calitatea învățării, predării și întreaga organizare și managementul educației. Ministerul Educației Naționale, de la începutul

lui 1998, a accelerat reformele în virtutea toate sectoarele sistemului educational”. Opțiunea pentru schimbări reale, cuprinzătoare și perceptibile ale învățământului rămâne opțiunea fundamentală în 1999.

Scopul reformei învățământului este:

- a) consolidarea pregătirii școlare și academice și sporirea creațivității profesionale;
- b) sporirea competitivității calificărilor școlare și academice românești;

(Continuare în pag. 2)

PERMANENȚE ROMÂNEȘTI EMINESCU

Articole de:

- Prof. univ. dr. Gheorghe BULGĂR
- Prof. univ. dr. Ion Dodu BĂLAN

pag. 4-5

UNIREA din 1859 140 de ani de afirmare a națiunii române

Acad. Ștefan ȘTEFĂNESCU

Asupra actului de la 24 ianuarie 1859 – scris N. Iorga - „ne putem opri în fiecare an, fiindcă necontentit, potrivit cu imprejurările noi, el ne dă învățături”.

Unirea din 1859 a Munteniei și Moldovei, realizată prin ceea ce Mihail Kogălniceanu definea drept „actul energetic al națiunii”, a înconjurat tendințe care au pulsat permanent realitatea românească. În cursul secolului al XIX-lea Unirea s-a pus ca o sarcină practică a procesului istoric. După marea curent de idei reprezentat de Școala

Ardeleană și după resurrecția produsă în societatea românească de revoluția condusă de Tudor Vladimirescu, Anul 1848 a dat un impuls decisiv procesului care avea să ducă la înfăptuirea Unirii.

Prin înțelegerea idealului Unirii din 1859, în urma dublei alegeri a lui Alexandru Ioan Cuza, românii au dat o soluție îndrăzneață, dar și abilă, unei probleme europene și au rezolvat o chestiune vitală pentru dezvoltarea lor istorică.

(Continuare în pag. 6)

(Continuare din pag. 1)

c) ceea ce este înțeleasă de profesorii și studenții și ceea ce este înțeleasă de schimbările și transformările de la început.

d) profesorii în cadrul și extinderii învățământului și problemelor tehnice, tehnologice, administrativ-economice și sociale ale modernizării și ale integrării europeene a României;

e) întreaga personalitatea profesională poate fi formată de individualități bine calificate profesionale, astfel încât să poată să sprijine, respinge, să elaborze proiecte de schimbare, în consecință, să organizeze eforturile comunității și să coopereze argumentativ;

Agentii reformei sunt educatori, invățători, profesori, administratori școlari și academic. Reforma se face pentru elevi și studenți. Ea reușește dând analizele și evaluările pe care se bucură sunt competente și exigențe, dacă deschide o cale și promovează și ducă se realiză un management calificat și înțelept al schimbărilor cuprinzătoare și complexe.

Raza socială a reformei este alcătuită din anulație, expertiză și cercetările consacrate problemelor (invelul pregătirii școlare generale, ponderarea neexistătoare a participării specializării preșezintării și dezvoltării noastre, impactul redus al pregătirii școlare și academică, sprijin tehnologic și administrativ din partea noastră, insuficiența sustinerei instituțională a performanțelor etc.), pe care reforma trebuie să le rezolve.

Analizele, expertizele și cercetările sunt întreprinse de instituții și catedre specializate din partea de administrație învățământului de la nivelul școlilor, liceelor, universităților, de direcție de specialitate din minister, de cadrele didactice, de experți internaționali.

Resursele finanțare pe care se sprină reforma sunt:

- a) bugetare de minim 4% din PIB;
- b) resurse proprii ale unităților și instituțiilor de învățământ provenind din cercetare științifică, consultanță, formare continuă și învățământ la distanță, taxe de studii plătite de studenți și doctoranți străini, taxe de studii, taxe administrative, donații și sponsorizații;
- c) impreunări externe;
- d) contribuții sporite ale bugetelor autorităților locale;
- e) contribuții ale comunităților locale la infrastructura învățământului;
- f) programele europene.

Reforma învățământului se corelează cu privatizarea, cu reforma economică și cu reforma administrativă. Trei repere sunt exemplul: a) reforma învățământului nu „survine după alte reforme”, ci rămâne o condiție a acestora; b) reforma învățământului poate fi mai rapidă dacă reforma economică și celelalte reforme se întreprind; c) investițiile în educație rămân, pe termen mediu, cele mai rentabile.

Anul 1999 – ca an al reformei învățământului – va fi anul acțiunilor concrete de schimbare perceptibile și cuprinzătoare a învățământului, în care se vor duce până la capăt schimbările începute în 1998 sau anterior. Schimbările privesc următoarele capitoluri:

- I. reforma curriculară;
- II. organizarea formării continue și a învățământului la distanță;
- III. restrukturarea rețelei școlare și universității;
- IV. schimbarea caracterului învățământului;
- V. relanarea cercetării științifice în universități;
- VI. ameliorarea infrastructurii;
- VII. informarea învățământului;
- VIII. reforma managementului școlar și academic;
- IX. partenariatul școlal-comunitate;
- X. formele cooperării internaționale;
- XI. consolidarea statutului social al discipolilor, elevului și studențului;
- XII. mărirea capacitații instituționale a Ministerului Educației Naționale.

Acțiunile majore se ce întreprind sunt:

- I. Reforma curriculară:
  - a) continuă aplicarea **Noului Curriculum Național** la clasele I-V și debutează aplicarea acestuia la clasele VI-XII;
  - b) achiziția programului PHARE-VET se generalizează în școli profesionale;
  - c) programele de descongestionate ale disciplinelor se pun în aplicare în gimnaziu și liceu;
  - d) debutează **edarea de manuale** concordante cu reforma curriculară;
  - e) **curricula universității** lasă loc interdisciplinarității și specializării și continuă compatibilizarea cu reperele europene;
  - f) pregătirea inițială a cadrelor didactice se reorganizează prin incorporarea noilor tehnologii educative;
  - g) pregătirea școlară și universitară cuprinde **formarea abilităților necesare pentru liberă inițiativă**.

II. învățământul limbilor moderne de larg circulație se extinde:

- i) studiul **limbilor clasice** (latină, greacă, ebraică) și extinde;
- ii) **educația muzicală și plastică** și sporește prezența în programele școlare;
- iii) **practicarea sporturilor** în școli, licee și universități sporite;
- iv) pregătirea trecerii la **învățământul obligatoriu de 9 clase**.

v) se constituie **Centrul Național pentru Curriculum**, care asigură abordarea specializată a curriculumului în partea noastră;

vi) **internacionalizarea programelor de învățământ** – prin compatibilizarea curricularelor, sprijinul studierii în liceu moderne de mare circulație, recunoașterea standardelor profesionale și criteriilor de evaluare internaționale – se acceleriază;

vii) **disciplinele optionale** se instalață în programele de învățământ;

II. Organizarea formării continue și a învățământului la distanță

a) formarea continuă devine parte a programului școlar, școlilor postlice, școlilor profesionale, ceteșilor și facultăților;

b) învățământul la distanță susține studiile, formarea continuă, atât pentru obținerea licenței universitare, cursuri și seminarii la cercetarea științifică și ale integrării universitare și României;

c) formarea continuă și învățământul la distanță se organizează pe principii economice, iar resursele rămân compuse la dispoziția unităților organizatorice;

d) formarea continuă a personalului didactic se organizează pe controale regionale și trece în administrația Centrului Național de Formare Continuă a Personalului Didactic.

III. Restrucrearea rețelei școlare și universității

a) reorganizarea rețelei școlare în funcție de evoluția demografică și de economia locală;

b) împărțirea rețelei școlilor de meserie și a școlilor profesionale, prin inițiativa educatională ale agenților economici;

c) începeră relansarea învățământului rural pe un program special în favoarea bibliotecilor, a informației, a dotării laboratoarelor din școlile și liceele de la sate și a transportului școlar;

d) redimensionarea profiliilor liceale, în funcție de economia de piată;

e) expansiunea învățământului alternativ;

f) consolidarea învățământului privat de calitate și sprijinirea procedurilor de autorizare de către Comisia Națională de Evaluare și Acrediteră a Învățământului Preuniversitar;

g) extinderea studiilor în limba maternă;

h) reorganizarea învățământului postlice;

IV. Elaborarea și aplicării programelor speciale de consolidare a specializărilor performante

O serie foarte amplă compusă din licei extinderi de acces la posturile didactice și la posturi în cercetarea științifică, unicul criteriu de acces rămânând performanța științifică confirmată prin lucrări publicate;

a) Consiliul Național de Atestare și Acrediteră reorganizează obținerea doctoratelor în direcția cercetării științifice reale și competitive;

b) Consiliul Național de Finanțare a Cercetării Științifice Universitare extinde compunerea pentru obținerea gradelor de cercetare;

c) în juriul centrelor de excelență se constituie școli de studii avansate.

V. Ameliorarea infrastructurii

a) se aplică programul realibilității școlilor;

b) reparările curente și capitale, cheamăturile de gospodărire ale școlilor și liceelor sunt plasate în bugetele locale;

c) investiția relativ mică din școli și licee trece în bugetele locale;

d) se aplică un program de încheiere a construcțiilor nefinalizate în ultimul deceniu;

e) investiția relativ mare se acordă pe baza competiției, proiectelor, considerând, printre criterii, impactul educațional și impactul asupra dezvoltării economice a zonei, performanțele unității respective, capacitatea ei de a adăuga, la alocație bugetare, resurse proprii;

f) la construcțiile școlare se solicită o contribuție a autorităților locale;

g) se recuperă în favoarea învățământului edificii și terenuri;

h) se operează construcții școlare și universitare în peste 200 de șantieri;

X. Formele cooperării internaționale

a) continuă încheierea de acorduri de colaborare a cetericilor de studii și diplomelor cu alte țări;

b) extensivitatea universitară și învățământul universitar la distanță sporesc;

c) au loc reuniuni comune ale rectorilor din România cu rectorii din alte țări;

d) se largesc rețeaua liceelor bilingve în cadrul cooperărilor internaționale;

e) continuă aplicarea programelor SOCRATES, LEONARDO, CEEPUS;

f) programele de cercetări științifice în comun (joint research units) se extind în universități;

g) cooperările în forma joint curriculum se extind în licee și universități;

Reforma învățământului în anul 1999

i) universitățile trece la investiții pe baza resurselor proprii și a parteneriatului strategic cu agenții economici.

VII. Informațarea învățământului:

a) se punte în aplicare un program de informațiere a școlilor și liceelor;

b) se constituie centre de informatică în licee performante, pe baza alocărilor bugetare și a parteneriatelor locale;

c) rețeaua educației naționale ROEDUNET

se extinde spre licee și școli;

d) se constituie rețeaua informațională a administrației universităților, cu sediul administrativ la Iași;

e) comunicatiile cu rețeaua administrativă a Ministerului Educației Naționale trec în seama Internet-ului și E-Mail-ului;

f) sporesc echipările electronice a școlilor, liceelor și universităților din resurse proprii, programe internaționale și alocări bugetare;

g) se extinde producția de soft educational.

VIII. Reforma managementului școlar și academic:

a) școlile și liceele dobândesc autonomie instituțională ce constă în autonomia cumulată și folosirii resurselor extrabudžetare, autonomia stabilitării „părții locale” a curriculului, participarea la selectarea, prin concurs, a propriilor cadre didactice, elaborarea și aplicarea de programe de dezvoltare, autonomia de decizie privind pregătirea și mobilitatea elevilor etc.;

b) universitățile aplică finanțarea globală și dobândesc autonomie financiară, iar finanțarea lor se face pe baza regulei studenților ei cheltuieni;

c) resursele extrabudžetare rămân la dispoziția unităților de învățământ, care le folosesc autonom;

d) se elaborează criterii de finanțare a unităților de învățământ, concordante cu practicele internaționale;

e) centralele budžetare din învățământ se multiplică, în sensul sporirii autonomei și de mulțimea lor;

f) se deschide Centrul regional al francofoniei (Arcalia);

g) mobilitățile internaționale ale elevilor și studenților se extind pe baza programelor europene, a programelor Agenției Naționale a Taberelor și Turismului Școlar.

XI. Consolidarea statutului social al discipolului, elevilor și studenților:

a) se aplică Legea 154/1998 a salarizării bugetarilor, prin care salariile în învățământ cresc, iar diferențele salariale în funcție de performanță și de resurse unității este incărcată;

b) se aplică sporurile prevăzute de Statutul personalului didactic (1997), inclusiv sporul de mediu rural;

c) personalul didactic este sprijinit pentru a angaja inițiative profesionale și împrumuturi bancare;

d) se aplică un program special de sprijinire a caderelor didactice din mediul rural;

e) se aplică un program de susținere socială a elevilor din zonele defavorizate;

f) susținerea socială a studenților se realizează prin burse de stat, burse contractuale, împrumuturi bancare efectuate de studenți, resurse proprii;

g) Agenția Națională a Taberelor și Turismului Școlar, înființată prin Ordinul Ministerului Educației Naționale nr.4235/1998. Adresa: București, str. Spiru Haret, nr.12.

Asigură logistică și susținere cu materiale didactice și literatură de specialitate, pentru lectoarele României în străinătate.

Oficial National al Burselor în Străinătate, înființat prin H.G. nr.515/1998. Adresa: București, str. General Berthelot, nr.28-30.

Serviciul pentru administrare și operare magistratelor infrastructurale de comunicări de date ROEDUNET.

Institutul Limbi Române, înființat prin H.G. nr. 153/1998. Adresa: București, bd. Sfântul Mărgăruț, nr. 1.

Unitatea de gestionare a Programului comunitar de cooperare în domeniul educației, prin care se urmărește îmbunătățirea educației pentru copii, tineri și adulți prin cooperare internațională și prin aducerea acestuia la niveluri de învățare valabile în Uniunea Europeană.

Oficialul Comunităților ROEDUNET, înființat prin H.G. nr.515/1998. Adresa: București, str. General Berthelot, nr.28-30.

Serviciul pentru administrare și operare magistratelor infrastructurale de comunicări de date ROEDUNET.

Institutul Limbi Române, înființat prin H.G. nr. 153/1998. Adresa: București, str. General Berthelot, nr.28-30.

Unitatea de gestionare a Programului comunitar de cooperare în domeniul educației, prin care se urmărește îmbunătățirea educației pentru copii, tineri și adulți prin cooperare internațională și prin aducerea acestuia la niveluri de învățare valabile în Uniunea Europeană.

Centrul Național de Recunoaștere și Echivalare a Diplomelor, înființat prin Ordinul Ministerului Educației Naționale nr.4235/1998. Adresa: București, str. Spiru Haret, nr.12.

Recunoaște și/ sau echivală diplome, titluri științifice și alte documente de studiu, vizată diplome, certificate și foi matricole pentru cărora se extind în străinătate.

Oficial National al Burselor în Străinătate, înființat prin H.G. nr. 770/1998. Adresa: București, str. Constantin Noica, nr.140.

Coordonează activitatea sportivă de performanță din cluburile sportive școlare și universitățile.

Centrul Național de Recunoaștere și Echivalare a Diplomelor, înființat prin Ordinul Ministerului Educației Naționale nr.5037/1998. Adresa: București, str. Glodeni, nr.37.

Realizează cercetare curriculară, elaboră proiecte de cercetare în domeniul curricular și contribuie la formarea personalului didactic prin aplicarea curriculului național.

Centrul Național de Dezvoltare a Învățământului Profesional și Tehnic, înființat prin H.G. nr.855/1998. Adresa: București, str. General Berthelot, nr.28-30.

Asigură coordonarea științifică și dezvoltă metodologii de pregătire prin învățământul profesional și tehnic.

Centrul Național de Formare Continuă în Limba Germană, înființat prin Ordinul Ministerului Educației Naționale nr.3466/1998. Adresa: Mediaș, Piața Regele Ferdinand, nr.25.

Coordonează formarea continuă a personalului didactic care predă în limba germană.

Centrul Național de Formare Continuă a Personalului din Învățământul Preuniversitar, înființat prin Ordinul Ministerului Educației Naționale nr.5045/1998.

Inițiază și deridează expertise privind conținutul, proiectarea și realizarea de ocupare prin concurs a posturilor;

b) ministerul operează cu agenții, centre și oficii naționale care preiau în administrarea autonomă, în cadrul Educației Naționale, domeniul intreg, în care concep și aplică abordări și soluții reformatoare, compatibilizate internațional;

c) ministerul trece la comunicarea prin Internet și E-Mail cu inspectoratul școlar și universități;

d) pagele WEB de Ministerul Educației Naționale cuprind informații privind reglementările ministeriale și sunt accesibile responsabililor administrativi din rețeaua școlară și universitară, caderelor didactice, elevilor și studenților, părinților, partenerilor educaționali, publicului interesat din județ și din străinătate;

e) rețeașa agenților, ofițerilor, ceterilor naționale ce sprijină Ministerul Educației Naționale în exercitarea competențelor sale și în promovarea reformelor și programelor este compusă din:

Centralul Național de Formare profesională „Leonardo da Vinci”, înființat prin H.G. nr.191/1998. Adresa: București, Splai Independenței, nr.313, corp R.

Elaborează politici ale ministerului în domeniu burselor și al altor forme de sprijin social acordate studenților și opțional strategice cu privire la gestionarea facilităților studenților de căzători și căsnicie, în cadrul campusurilor universitare.

Acțiunile menționate se adaugă schimbările angajate în 1998. Realizarea lor din 1999 și din 2000 se va face în conformitate cu normele internaționale de învățământ, în acord cu reformele educaționale ale timpului nostru.

PROIECTUL BUGETULUI DE STAT PE ANUL 1999

Necesa acută a regerii economiei românești din momentul în care s-a atinsă înspună prevederea unor certe resurse financiare fără de care nu poate fi de conceput nici măcar stuparea declinului economic și cu atât mai puțin redresarea, relansarea producției.

Reperatice aversamente date guvernului de către FMI și Banca Mondială, de agențiile internaționale de rating cu privire la dezvoltarea economică și financiară care s-au acumulat și se adâncesc - creșterea deficitului fiscal, scăderea exporturilor și mărirea importurilor, majorarea deficitului balanței comerciale, scăderea veniturilor bugetare, ineficiența politicilor de relaxare financiară și de întărire a disciplinelor financiare - reprezintă argumente în plus pentru o construcție că mai realistă a bugetului.

Cresterea deficitului fiscal, stagnarea exporturilor și creșterea importurilor, majorarea îngrijorătoare a deficitului balanței comerciale, nerealizarea veniturilor bugetare, situate cu mult sub nivelurile stabilite, afectate teribil de neobișnuirea fondurilor preconizate din privatizarea întreprinderilor mari, a unor bănci cu capital de stat și restrucțuirea regiilor autonome și, în general, rămânerea în urmă a reformei economice reprezintă câteva din dificultățile pe care le are de întărită construcția bugetului de stat pe anul 1999. Deci, corelația prevederilor bugetare cu situația reală a economiei românești devine pe cât de necesară pe atât de complicată. De aici și nevoia unei evaluări că mai riguroase a stării actuale a economiei, a unei analize-diagnostic a parametrilor care definesc dimensiunea crizei pe care o traversează economia românească.

Conform prevederilor Constituției, bugetul de stat al anului 1999 trebuie să se adopte de Parlament cu cel puțin trei zile înainte de expirarea exercițiului bugetar al anului 1998. Pentru aceasta, Legea finanțelor publice (nr. 72/1996) prevede că cel mai târziu până la data de 10 octombrie a fiecărui an, după înșurarea proiectului bugetului de stat, guvernul îl supune spre aprobare parlamentului, însoțit de un raport privind situația economico-financiară a țării și proiecția acesteia în anul viitor, precum și proiectul legii bugetare. Lucrurile însă au trecut, ca și în anii trecuți, termenele anunțate pentru definitivarea proiectului de buget fiind depășite fără prea multe explicații.

Dar o serie de concluzii desprinse din politicile fiscale de până acum, avertismentele formulate de FMI, în septembrie 1998, ca urmare a analizei anuale a situației economice și financiare a țărilor membre FMI nu și-au pierdut actualitatea. Dimpotrivă,

Pierdere netă de venituri, de circa 1,5% din PIB, în 1998, ca urmare a schimbărilor în sistemul de impozite ce au intrat în vigoare la începutul anului 1998, în sensul unor reduceri ale impozitului pe salarii și pe profit și a creșterii TVA și a accizelor a fost o opțiune nefundamentală. S-a pornit de la premisa că aceste schimbări pot fi compenseate prin venituri mai mari din privatizare și colectarea mai bună a veniturilor bugetare. În realitate, creșterea de venituri nu s-a materializat, iar cheltuielile au trebuit menținute sub nivelul aprobat, pentru a preveni o majorare semnificativă a deficitului din primul jumătate a anului 1998.

Veniturile fiscale din prima jumătate a anului bugetar 1998 au fost sub nivelurile stabilite. În consecință, guvernul a rectificat, în luna august, bugetul pe 1998,

redescând nivelurile aprobate ale cheltuielilor cu aproximativ 2% din PIB, comparativ cu bugetul initial. Bugetul rectificat vizează un deficit de 4% din PIB în 1998, nivel ce presupune o îmbunătățire considerabilă a veniturilor în două jumătăți a anului 1998, cu circa 2% din PIB.

Ineficiența politicilor de întărire a disciplinei financiare a condus la creșterea arăterelor întreprinderilor, în special pentru utilități și către buget.

Rămânerea în urmă a planurilor de privatizare a băncilor și întreprinderilor mari, de restrucțurare sau închidere a întreprinderilor cu pierderi, de

referitor la cheltuieli, realizatașa economică a dovedit că politica bazată pe reduceri ad-hoc ale cheltuielilor nu este viabilă - introducând povara cade mai ales pe cheltuieli de capital și pe cheltuieli legate de reformă - și că unele programe și politici în curs de pregătire sunt incompatibile cu constrângările fiscale. De altminteri, se pare că guvernul a adoptat recomandările FMI, aplicând politica impozitelor mai mari și cheltuielilor mai mici. Unul dintre elementele repetate în cadrul negocierilor pe care delegația română, condusă de premierul Radu Vasile, le-a avut cu reprezentanții FMI și Băncii Mondiale I - constituie necesitatea adoptării măsurilor de reformă fiscală, dar nu de relaxare fiscală.

Cresterea economică împingește corponzatorul baza de impozitare și previne erodarea veniturilor bugetare, precum și caracterul austер al bugetului. Bugetul de austereitate necesită, în primul rând, măsuri severe de creștere a veniturilor bugetare ca efect al dezvoltării economice. Or, realitatea obligă la recunoașterea faptului că vom avea în continuare o economie cu productivitatea scăzută.

Echilibrul bugetar poate fi asigurat și prin combaterea faptelor și fenomenelor parazitare (care împrăștiază tendință spre distorsionarea reformei economice, în general, și a privatizării, în special), prin înălțarea și prevenirea economiei subterane, nelegale și a evaziunii fiscale.

Parlamentul are datoria morală să asigure dezideratul populației, în conformitate cu principiile democratice ale organizării și funcționării statului, populația, plătitori de impozite trebuie să cunoască dacă impozitele plătite și aferente publică se administrează conform legii, dacă partea din veniturile sau aferente persoanelor fizice și juridice prelevată în favoarea bugetului de stat sau local este utilizată, de către guvernanti, pentru susținerea cheltuielilor publice ce se fac de către stat spre folosul cetățenilor săi, pentru a le procure siguranța proprietății, aferent și vieții lor.

În fapt, răspunderea cu privire la elaborarea și aprobarea bugetului de stat este în sarcina atât a executivului, cât și a legislativului. Practica anilor precedenți demonstrează că guvernul întâzie, în raport cu termenul legal, depunerea proiectului de buget la parlament pentru aprobare. La rândul său, parlamentul îl aproba relativ în forma elaborată și însușită de guvern și lasă guvernului posibilitatea ca, la scurt timp după aprobare, bugetul să fie rectificat prin Ordonanță de urgență.

Rezultă o singură concluzie: lipsa de răspundere, astfel, guvernul nu respectă termenul legal de depunere la parlament a proiectului de buget, iar parlamentul tolerează această întâzire; parlamentul votează bugetul, iar guvernul îl rectifică la o perioadă scurtă după aprobare; bugetul se execută în formă și orientările stabilește de Guvern prin Ordonanță de urgență; spre sfârșitul sau chiar după expirarea exercițiului bugetar, Parlamentul aproba ordonanța de rectificare emisă de guvern.

În această situație, ne putem pune întrebarea: Ce rost mai are dezbaterea din parlament asupra bugetului propus de guvern, dacă acesta se execută efectiv în forma rectificată de către guvern?

Răspunsul nu poate fi decât acela că plătitorii de impozite suportă sume fără eficiență socială pentru funcționarea parlamentului, pe perioada examinării proiectului de buget în comisiile de specialitate, analizei de sinteză în comisiile pentru buget-finanțe, precum și a dezbatării în ședința comună a celor două Camere ale Parlamentului - Camera Deputaților și Senatul.

Asumarea răspunderii politice a guvernului și a parlamentului poate fi concretizată în adoptarea unor măsuri foarte dure privind reforma economică, în condiții de asigurare a protecției sociale. Simpla recunoaștere declarativă, de către președintele țării, a faptului că în prezent România traversează o perioadă extrem de gravă de criză economică nu este suficientă. Concluziile și măsurile necesare în legătură cu economia reală sunt, în primul rând, în competența factorilor politici, legislativ și executiv ai țării.

România are capacitatea și inteligența necesară să adopte și să realizeze programe de reformă economică care să facă posibilă asigurarea protecției sociale. Reforma economică reprezintă nucleul întregii reforme. Reforma, în general, presupune efort permanent de inteligență, decizie și acțiune, atât la nivel macro, cât și la nivel micro, care să asigure activități eficiente, generatoare de venituri și posibilități de protecție socială. În acest fel, poate fi prevenit și caracterul austер al bugetului de stat.

● Puncte de vedere ● Puncte de vedere

Starea economiei naționale impune o evaluare realistă

Prof.univ.dr. Mircea BOULESCU

reformă în băncile de stat și de restrucțurare a regiilor autonome au condus fatalmente ca în continuare resursele limitate să fie orientate spre acoperirea pierдерilor de stat în suferință.

În privința politicilor macroeconomice, este clar că politica valutară a servit autorităților în reducerea inflației. Totuși, confruntată cu o creștere a deficitului contului curent la nivel deja ridicat, această politică a presupus rate reale ale dobânzilor. În consecință, se poate aprecia că acum este necesară **despăvârarea politiciei monetare**, ceea ce presupune o înăsprire a politiciei fiscale.

Bugetul rectificat pe 1998 a condus și el mai degrabă la o ușoară relaxare decât la întărirea politiciei fiscale. Ipoteza unei creșteri importante a veniturilor, inclusiv din privatizare, este în contradicție cu faptul că economia se contractă și cu starea programului de privatizare. Ar fi fost mai logic ca autoritățile să-și bazeze **rectificarea bugetului pe o evaluare realistă a veniturilor**, să calibreze bugetul având în vedere o scădere semnificativă a deficitului fiscal în anii următori, pentru a reduce deficitul contului curent.

De aceea, **politicele fiscale din 1999 se cer structurate într-un cadru mediu care să țină cont de obiectivele stabilizării și reformei**. În acest sens, chiar și FMI apreciază că o creștere semnificativă a veniturilor este esențială, existând o posibilitate considerabilă de îmbunătățire a colectării veniturilor. Însă, există rezerve serioase asupra faptului că poate fi asigurată creșterea necesară a veniturilor fără o creștere a impozitelor, devenită inevitabilă. O tendință care se accentuează tot mai mult prin noile impozite introduse în ultimele zile ale lunii decembrie 1998 și care proliferăază constrângerile, făcând tot mai grea nu numai activitatea agenților economici, a micilor întreprinzători, ci și viața contribuabililor.

Desigur, este importantă găsirea unor soluții pentru reducerea extinderii economiei subterane, diminuarea cheltuielilor publice și renunțarea la cheltuielile care ar putea crea probleme suplimentare la buget.

La sfârșitul lunii februarie 1998, Guvernul a fost pus în situația unei dileme de opțiune: „Fie cresc veniturile la buget, prin impozite suplimentare, fie vor fi reduse cheltuielile bugetare”. Constrângerile economice existente au forțat guvernul ca la elaborarea bugetului pe 1998 să opteze pentru creșterea veniturilor bugetare prin majorarea taxei pe valoarea adăugată și sporirea prețurilor la carburanți în favoarea bugetului. Din opțiunea guvernului a fost exclusă reducerea cheltuielilor bugetare. Așa cum a fost construit, bugetul 1998 nu a inclus o exigentă și reală raționalizare și reducere a cheltuielilor bugetare care nu au efect economic și social corespunzător.

Veniturile bugetare sunt dependente, în primul rând, de evoluția economică. Bugetul nu este decât o oglindă a situației și evoluției economice. Prin simple calcule-previziuni, fără efecte economice reale, fără activitate generatoare de valoare nouă, nu există siguranță realizării veniturilor bugetare. Construcția bugetului pe 1998 a pornit de la creșterea economică zero, care s-a dovedit optimistă și nu realistă. În consecință, activitatea generatoare de venituri nu a asigurat veniturile stabilite de parlament și după cîteva luni guvernul a procedat la rectificarea bugetului pe 1998, prin micșorarea veniturilor prevăzute inițial.

Iată de ce, **pentru bugetul pe 1999 este necesar să se pornească de la realitatea economică, socială și financiară, să se stabilească real raportul dintre nevoi și resursele financiare disponibile, respectiv posibile de realizat, pentru satisfacerea nevoilor**.

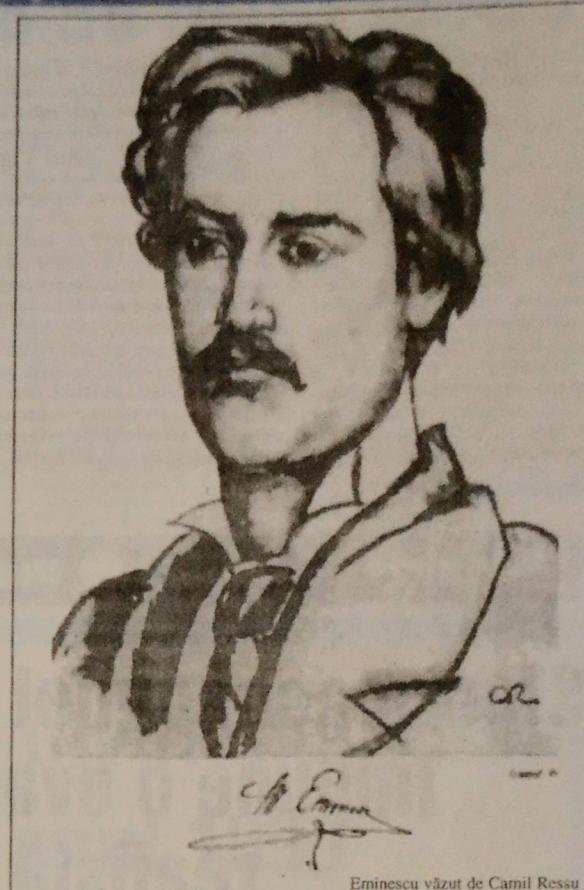
DOINA LUI EMINESCU

Prof. univ. dr. Gheorghe BULGĂR

Poema fidelung elaborată, cu variante succesive, Doina menită lecturi de către Eminescu la dezvelirea statutului lui Ștefan cel Mare de la Iași, la începutul lui iunie 1883, este chimesența resentimentelor Poetului față de stările de lucruri din epocă, față de rânduiciile străbăte și suferințele semenilor săi modesti, în vreme ce puternicii și instării zilici, în alianță cu profitorii străini beneficiau de aranjamente veroase în detrimentul avupei naționale, ceea ce Eminescu a criticat, violent și adesea, în publicistica lui. Călinescu spune chiar că *Doina* are această structură aparte în creația poetică a ilustrului publicist: „... idei politice subiective, legate intr-un sistem... respingerea prin ele a oricărei realități contrazicătoare, atacarea violentă a celor ce duc țara pe căi greșite, îndreptarea demonstrativă spre trecut, toate acestea intr-un stil neașăjăresc, din care s-ar părea că lipsește orice abstracție și a căruia impulsuine totă lumenă o înțelege. Aceasta este și schema unui articol de gazetă eminescian, fiindcă *Doina* nu e decât un astfel de articol în metru poporan”. (Opera lui Eminescu, la G. Călinescu, Opere, 13, 1970, p.558).

Intr-un moment de mare tensiune lăuntrică, și după atâtea articole de-lungul celor săse ani, ca redactor la „Timpul”, Eminescu definitivă Luceafărul și *Doina*, după ce publicase în anul precedent seria celebră a Serisorilor, sub un titlu dat din contextul articoului („Arta guvernării”, în prima antologie a publicisticii, publicată cu mari restricții, după trei decenii, în 1972, în colaborare cu Al. Melian) citim și acest pasaj grăitor: „Măsurile economice ale demagogiei sunt o maimuțărie. Îi vezi creând drumuri nouă de fier, tot atâtea canaluri pentru scurgerea industriei și prisosului de populație din străinătate, pe când adevarătele măsuri ar fi acelele menite a dezvoltării aptitudinile care sunt în germene în chiar poporul românesc” (p.217). Deci, cu adevărat spunea Călinescu, în comentariile sale pe marginea repetărilor acuze de „xenofobie” (ură față de străini), aduse Poetului, că acesta, de fapt, detesta imoralitatea „păturii suprapuse” de afaceriști străini, care, fără muncă, fără respect față de tradiții și modestia celor mulți, săraciți de beneficiarii aranjamentelor lucrative, cu sprințul păturii politice corupte, ruinau țara, că Eminescu pornea în critică lui severă de la principiile obiective: economice, morale, umanitare, „feneantii”, cum le ziceau criticii lucizi de la „Junimea”, adică „farniente” și care nu faceau nimic, leneșii, fără muncă, invățări puși pe căștig prin potlogării, pătura de profitori erau „veneticii” în bună parte, agenții săracirii producției țărănimii, lăudată mercu de Eminescu pentru că erau cu adevărat pozitivă în economie, exploatață însă de parveniți veroși, fără Dumnezeu.

Ressentimentele Poetului erau apoi sărnițe de „nedreptatea” străgoare la cer” ce ni se făcuse la Conferința de la Berlin, în 1878, după „Războul din Bakară”, care ne-a adus Independență, dar aliatul cel mare Rusia, în loc să ne

Eminescu văzut de Carmil Ressu

restituie Basarabia, luată în 1812, ne-a mai luat și județele din sudul provinciei, - ceea ce l-a făcut pe Eminescu să protesteze energetic într-o serie de articole, tot la „Timpul” în 1878. Ceea ce explică duritatea versurilor din *Doina* în legătură cu pacostea „muscalilor de-a călare”, străini ce amenințau țara, economia, munca noastră liniștită, aspirațiile legitime ale comunității românești, confruntată cu invazia elementelor profitoare, dizolvate și ostile temelilor morale ale societății.

Când Eminescu scrie: „Din Hotin și până la Mare/ Vin muscalii de-a călare./ De la Mare la Hotin/ Mereu calete ne-o ajin”, - el se referea la nedreapta ocupare imperialistă a Basarabiei, provincie străveche a lui Ștefan cel Mare. Sfidarea rușilor la Berlin în 1878, când presa germană și austro-ungară au comentat o dată cu ziarele românești, aragona imperiului moscovit, ce chemase în ajutor armata română la Plevna ca apoi la încheierea păcii să nu ne putem fi uită, nici iertată de un patriot sincer precum Eminescu. Cu același sentiment de revoltă pune la stălpul infamiei pe prădătorii străini de țară când scrie: „Din Boian la Vatra-Dornei / Au umplut omida cornii / și străinul te tot paște / De nu mai poți cunoaște. / Sus la munte, jos pe vale, / și-au făcut dușmanii ei / Din Sătmăra până la Săcele / Numai vaduri ca acele.” – Evident, dușmanii bunelor rânduieri tradiționale, a muncii și căștigului cinstiți, a respectului legilor și onomiei, cum le înțelegea Eminescu, așa cum le cerea în articolele lui frecvente din „Timpul”, erau antipodul criteriilor moral-sociale, axei gândirii sale politice.

Pentru Eminescu și epoca lui, de pe la 1880, într-o țară care își cucerise independența, țărănimica era clasa cea mai productivă, dar și cea mai oropisită, mai suferindă economic, căci tot ce

exprimă adevărul”. Si aici, în continuarea textului din *Doina*, invazia (o hiperbolă desigur), și a acelor străini care fac riu economiei, căci șiind niște „feneantii”, deci ceea cea neproductivi, spoliază resursele comunității, adunate prin tradiții și suferințe, de unde săracia generală a pădurii producătoare aservită economiei celei suprapuse. Prin hiperbolă, pericolul acesteia, deși în spatele reprezentând tendințele industrializării, aduce prăpăd, - precum „Anișul de fier”, o adevărată calamitate:

„De la Turnu-n Dorohoi / Curg dușmani în pahot / și s-azează pe la noi. / Si cum vin cu drum de fier / Toate cântecele pier / Zboară păsările toate / De neagră străinătate; / Numai umbra spinul / La ușa creștinului. / Ișii dezbracă fară sănăt / - Codrul frate cu românul - / De secur se tot pleacă / și izvoarele î seacă - / Sărac în țară sărac.”

E un tablou cu adevărat dezolant conturat de un admirator al trecutului patriarhal, nobil, creștin. Eminescu era un „laudator temporis acti”, codrul, simbol al naturii vigoruoase, de durată întinsă, simbol al țării cu sănătatea, verde și grandios, adăpost istoric pentru vremuri de „teroare a istoriei” (Mircea Eliade, se vede nemicit de secur și cu izvoarele secate. Ce nenorocire putea fi mai mare? De unde concluzia amară: „Sărac în țară sărac”, - românul și neamul său...)

După toate aceste imagini, evocări ale vieții cotidiene, fixată într-un moment semnificativ ale evoluției istorice, când lumea se aștepta, după Independență, la alt trai și la alte perspective, vine în poemă de care ne ocupăm, implicații forte, blestemul neieritător, în gen folcloric, și ca reflex al mentalității populare, în numai patru versuri care i-au tras Poetului calificare de „xenofob”, pentru că – așa cum a spus-o răspică Călinescu, Poetul a detestat și adesea a vituperat necruțător tagina „feneantilor”, a celor puși pe afaceri fără muncă, a invaziei „lăcustelor de invățări”, bugetorii, potențați prin averi făcute necinstit, mulți veniți de aiurea ca să abuzeze de ospitalitatea și naivitatea acestui popor, „clasa suprapusă” de lacomi de bani și de putere, pe care i-a condamnat în *Doina* în stil folcloric violent:

Cine-ai îndrăgit străinii
Mâncă-i-ar inimă căni,
Mâncă-i-ar casa pustă
și neamul nemericnică...

„Străinii”, adică năvala de afaceriști, fără Dumnezeu, fără morală, fără omenie, fără măsură în jafuri și corupții, pe care i-a numit direct și le-a dovedit vinovăția de corupție economică și de immoralitate civică. „Xenofobia” lui Eminescu ține de criterii nu politice, ci economice, ca forme de ostilitate în viață țării, așa cum a spus-o de la începutul activității sale la „Timpul” în toamna lui 1877, în seria de 6 articole, grupate sub titlu „Icoane vechi și icoane nouă”. Critica socială și economică s-a întepit în publicistica de la „Timpul” a Poetului. În perioada când el pregătește poema sa testament *Doina*, după ce tipărise Serisoarea III, cu un conținut oarecum înăudit, în partea a două violent critică la adresa „feneantilor”, a corupției din țară, Eminescu scria în ziarul său: „Ceea ce suntem cu toții însă sunt reale reale care bănuie țara, reale care nici nu a face cu principale conservatoare sau cu cele liberale și

(Continuare în pag. 5)

• Permanente românești • Permanente românești

(Continuare din pag. 4)

pentru a elibera înălțătorie nu se cere disiectică și oratoare, ci muncă, echitate și adevăr" („Timpul”, 9 dec. 1882). Aceste trei principii lipsind plăcutele expresiuni de venetici, convinși că astăzi aferurile morale sunt libere și producătoare de mari avantaje, de mari aveni, accentul critic din Doina și invocarea finală a Domnului care a devenit odinioară gloria europeană a românilor erau firești, ca o concluzie amări a luptelor sale de ani de zile noastre pentru biruința principiilor idealești progres al său: „muncă, echitate și adevăr”. Dugmările acestor principii ale vieții publice sunt „stările” de acest popor și ei reprezintă pericolul subminării sale; de unde invocarea:

Stefane, Măria Tă,
Tu la Putna nu mai sta.
Laș' Arhimandritului
Toată grija schitului,
Lașă grija sfintilor
În seamă părinților,
Chopotele să le tragă
Ziua-ntragă, noaptea-ntragă.
Doar s-a-ndură Dumnezeu
Ca să-jă măntui neamul tău.
Tu te-naljă din mormânt
Să te-aud din corn sunând
Să Moldova adunând,
De-i sună din corn o dată
Ai s-aduni Moldova toată,
De-i sună de două ori
Iți vin codrini ajutor.
De-i sună a treia oară
Toți dușmanii or să piară
Din hotără în hotără-
Îndrăgi-i-ar ciorile
Să spânzurătorile.

Cu un viu simț al responsabilității de cetățean onest, care era conștient de ceea ce a putut face prin scrisul său pentru cultura și pentru viața civică prin publicistica lui curajoasă și temeinic argumentată vreme, de aproape 6 ani la „Timpul”, Eminescu trăgea un semnal de alarmă pentru vîtorime, adresând verbul său de foc contemporanilor care și-au pierdut simțul istoric și conștiința progresului adevărat, lăsând să se instaleze la cămașă treburilor publice mulți corupți și „feneanți”, disprezugători de „muncă, echitate și adevăr”. Doina a fost „cântecul lebedei” un mesajul care încorona, prin vizuire și expresie, tot ceea ce poetul filosof formulase și în Scrisoarea III și în publicistica lui fără egal în istoria culturii românești.

Acum, când avem, în sfârșit, Opera omnia – opera completă, în ediția academică, începută de Perpessicus în 1939, încheiată în anii de acum, în 16 volume mari, din care volumele IX-XIV ziaristica lui, ne putem face o imagine mai vie, mai completă despre cuprinderea minijii și talentului său de creator, putem urmări pe indelete și în toate direcțiile meditația și imaginile reale ale poetului filosof asupra realităților istorice, sociale, politice, culturale cuprinse într-o imensă sinteză de spiritualitate românească, reprezentativă în aria culturii europene, ca o componentă majoră a acestei românițăi miraculoas conservată prin țără și virtuțile generațiilor, pe care Eminescu le-a lăudat pentru credință, luptă, calitate și eroismul lor, față de epigoni, prin antiteză să născut Doina, testamentul său literar, un indemn la solidaritate, omenește și patriotism.

Inchinare la EMINESCU

Ion Dodu BĂLAN

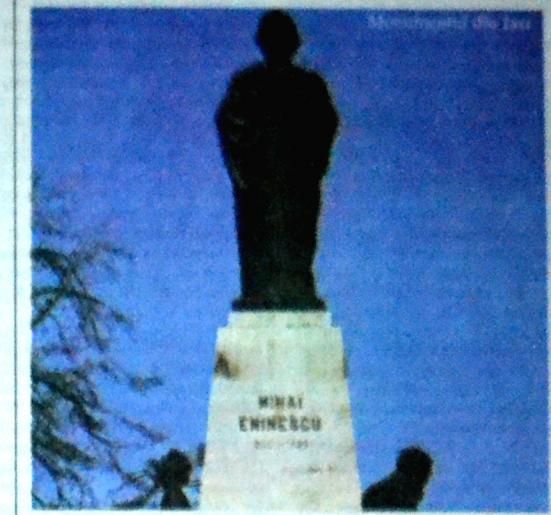
*Moto: „Înalță-ne, ne măntuie
Din valul ce ne bântuie”*

Eminescu este expresia cea mai profundă, mai complexă și dezvoltată a spiritualității românești. L-a recunoscut în această ipostază de poet național toți mari critici români, de la protectorul său atât de generos, Titu Maiorescu, la Nicolae Iorga, G. Ibrăileanu, Lovinescu, Vianu și la cel mai ilustru exeget eminescian, G. Călinescu, ca să pomenim numai cățiva. Au demonstrat-o cu autoritate științifică unanim recunoșcută eminescologii străini, precum Rosa del Conte, de la Universitatea din Roma, Allain Guillermou de la Sorbona, Zaiucovskiy de la Universitatea din Moscova, eminentul specialist ungur Ladislau Gáldi, indianca Anita Bosse și alții, care au elaborat lucrări fundamentale, lucrări de referință, în vreme ce la noi unii cărătoși iconoclaști i-au mânjat luminosul chip cu tot felul de injuri.

În acest context, se cuvine să-i înălțăm de ziua lui de naștere un pios omagiu, ca unuia dintre cei mai mari poeți din ultimii 200 de ani – cum îl aprecia Giuseppe Ungaretti. Se cuvine să trecem această zi cu roșu în calendar, așa cum este ea, de fapt, incrustată, de peste un veac, pe frontispiciul sufletului românesc.

Înfruntând gesturile iconoclaști ale unor snobi autodeclarați eliți, il

„Eminescu arde cu jalea și
dorul pe cerul literelor,
Ca stea a norocului nostru ce
sus, pe veci va rămâne,
Peste spațiu, peste timp
Stă ca Zeus în Olimp
Peste veșnicia toată
Stă cu mintea-i luminată,
Voevod peste cuvinte
Pe meleagul limbii sfinte,
Cu urechea aplăcată

*La dorul românului,
De la Umbra spinului,
La foșnetul codrului
Să la veșnicia lui,
Să cu ochii arși de stele
Tot privește rândurile
Cum se duc toamna, se duc,
Scuturând frunza de nuc...
El ne-a cântat cântecele
Spovedindu-și sufletul
Întrebându-și codrul mari de
aluni și de stejari.
Cum rămân în veșnicii
Iar noi mergem pe pustii...
El a-ntrăbat timpurile
Care ne sunt rosturile?
El ne spune și ne-nvăță
Legământ pentru viață.
Locul să ne aținem
Să ce-am fost să și rămânelim!”*

Pentru vremuri maștre și grele, el ne-a lăsat cea mai frumoasă și mai tulburătoare Rugăciune:

*„Rugămu-ne tăie
Fecioară Marie
Înalță-ne, ne măntuie”*

O rugăciune care ar merită să fie rostită în toate bisericile și școalele noastre!

De la prima ei apariție, în 1866, în revista „Familia” a lui Iosif Vulcan, poezia eminesciană, cunoscută, apoi, mai ales prin revista ieșeană „Convorbiri literare”, pălpăie prin negura vremurilor noastre, pe prispa sufletului românesc, luminându-l și înobilându-l, înfățișându-l lumii cu dorul și omeneia din el, cu respectul de sine și de alții, cu cultul muncii și dragoste de țară, de valorile etice și estetice, create de români de-a lungul unei zbuciumări istorice.

Îl omagiem pe Eminescu de ziua nașterii sale pentru că el a sintetizat în genială lui operă portretul nostru etnopsihologic, pe coordinate de timp și de mijoritic spațiul românesc, de la marginea mării, până-n vârfurile carpatici, spațiu dominat „sara pe deal” de melancolii și doruri fără leac, în care sufletul îndrăgostitorilor arde ca para, în spațiul „de la Nistru până la Tisa”, în care poetul a auzit plânsul bietului român săracul, măncat de strâni, ca jarba de boii bătrâni – și i-a dat glas în genialele sale poezii și articole de ziar.

ARON PUMNUL. Un destin în destinul culturii românești

În tumultul atât de patimii dezlanțuite, a trecut, practic, neobservat recenta împlinire a 180 de ani de la nașterea lui Aron Pumnul, militant de frunte, din străpea strălușită a Școlii Ardelene, pentru redescoperirea conștiinței naționale a românilor de pretutindeni; filolog de mare erudiție, cu gustul căsătoriștilor vaste, preocupaț, cum era, în gradul cel mai final, de întărirea și evidențierea personalității limbii române, într-o vreme când afirmarea originii ei latine echivala cu o luptă pe baricade; om al sintezelor și un mare pedagog, veritabil Dascal al Neamului, în vizuirea căruia școala lucește înființarea celui dintâi factor de propăsire națională – adevăr dureros de valabil mai cu seamă astăzi. Numele lui rămâne înscris în Cartea Neamului îndeosebi pentru ceea ce destina, dar și meritul său personal, de credință curată, muncă încrețincătoare și spirit de jertfă, l-au hărăzit a fi fost întâiul părinte spiritual al lui Eminescu, pe care l-a împărtășit cu iubirea sfântă de neam și de limbă, de trecutul și de brațada pământului românesc. Poezia de debut al celui mai mare poet român i-a fost consacrată cu un omagiu național pe care cu dreptate istoria l-a reținut.

S-a născut în Transilvania, la Cuciula, în 27 noiembrie 1818. A învățat la Odorhei, Blaj, Cluj și Viena. În anul 1847 este numit profesor de filologie la Blaj. În partea activă la Revoluția Română din 1848 în Transilvania, după care este silit să se refugieze peste munți, la București, apoi la Iași și, în cele din urmă, se îndreaptă spre Cernăuți, unde „trebula

= rom. rugăciune), astfel încât națiune devine năciune, ocupăriune – ocupăriune etc. Asupra acestui aspect, Nicolae Iorga se pronunță astfel: «Aceaștă din urmă păreare, care duse pe Pumnul la „ciunismul” luat așa de adesea în batjocură (...), era, neapărat, greșită (...). Însă tendința lui Pumnul de a privi limba (...) ca un „obiect de sine stătătoriu”, „tratarea după modul dezvoltării” – introducerea, dacă nu a momentului istoric, măcar a concepției unei dezvoltări – „punctul său de vedere din lăuntru în afară” sunt vrednice de lauit în seamă».

Din păcate, nu numai că aceste idei ferile rareori au fost analizate cum se cuvine, dar sub eticheta „ciunismului” au fost trecute cu vederea celelalte fațete ale personalității lui Aron Pumnul, între care cele de animator cultural, pentru întărirea conștiinței naționale românești, de publicist, pedagog, autor al unei remarcabile crestomatiilor. Revista Bucovina ajunge în scurt timp o revistă literară de referință, o continuare a Daciei literare de odinioară, grăție inclusiv articolelor de teorie ale lui Aron Pumnul. În această revistă „pentru toată cultura românilor”, a publicat el studiul Dezvoltarea limbii din sămburul său, în care ideile expuse se ridică pe alocuri la înălțimea unui sistem. La Cernăuți, în casa primitoare a lui Eudoxiu Hurmuzachi, se instituă un fel de societate literară și artistică a scriitorilor români veniți din toate părțile, „zburători de o Revoluție grozavă și lacomă de jertfe”, unde se redactau memoriile, se alcătuiau broșuri de luptă,

se ascuțeau versurile satirilor personale, se întărește o întinsă corespondență cu cei de acasă, care trebuiau să dea informații și să răspândească broșurile, foile volante ale scrierilor săjătoare. „Sufletește, Bucovina era din nou alipită la Moldova, la întreaga româniște, prin munca fără preget a lui Pumnul, care dădea o întindere și o valoare tot mai mare cursului său, căștigând publicul obișnuit, de modă veche, prin așa de potrivite scrieri de propagandă (...), creând, prin învățăturile sale, ca și prin însușirile de cinstă, de solidaritate, de credință nestămată (...), minți noi, îndreptate în sensul idealului românilor de pretutindeni” (N. Iorga).

Această complexă și bogată activitate culturală are drept urmare cea dintâi antologie cuprinzătoare a literaturii române de pretutindeni, care este Lepturarii românesc, cules de'n scriptori români, apărută între anii 1862-1865, în patru tomuri succesive (șase volume, dat fiind faptul că tomurile II și IV au căte două părți). Această lucrare, cu texte din literatura veche și modernă, însoțite de biografii ale scriitorilor, a exercitat o binefăcătoare influență asupra lui Eminescu. Si cum evoluția istoriei literare evidențiază tot mai pregnant însemnatatea doctrinei naționale în universul creației eminesciene, doctrină cristalizată și prin osârdia lui Aron Pumnul, el ne înfățișează astăzi, la 180 de ani de la naștere și 133 ani de la moarte, ca un destin binecuvântat.

Mihai IORDĂNESCU

UNIREA din 1859

permanente des Landes

Unirea din 1859 a constituit o ilustrare convingătoare a aplicării în viață a principiului dreptului de autodeterminare, al Unirii, pe baza plebiscitului a două teritorii apărând unirea cu același popor.

Odată restaurată, Uniunea din 1859 trebuia apărată și consolidată prin jocuri lecuite și la diplomatie românească, ceea ce era înzor. „A ferma o nație, a organiza și administrație - scria Vasile Alecsandri într-un memorial din 1859 - nu este ca numirea unui reșef de stat, lucru de căteva săptămâni, ci rezultatul greu și laborios al mai multor ani și în acești ani deosebitele interese contrară au negreșit să nască lupte violente, intrigă și poate chiar atacuri, elevetiri, atât din partea dușmanului dinăuntru, cât și din

Alesului de la 5 și 24 ianuarie 1859, în care Alexandru Ioan I-a revenit sarcina de a prevedea organizarea statului modern român și el a dovedit dinanism, destocniciță și intelligentă. „El a avut însușirea să-l poată înțelege și să-l poată cunoaște în larg, de a întrebuită fiecare

precum și astăzi „de la întrebuințare necăspită care trece, ca să nu se piardă niciodată singur prilej prielnic, și a întrebuințat mii de oacele sale proprii, mii de oacele unei generații întregi, a întrebuințat tot sprijinul ce-l poate veni din afară ca să întemeieze un adevărat stat într-o țară adeverătată”.

In întreaga sa domnie, Cuza a implementat numeroase desfășurări pe plan intern, unde a împlinit un vast program de reforme, menit să clădească România modernă, cu îndreptarea politică externă prin care a confirmat drepturile tăinurului stat național și a pregătit cucerirea unei poziții de a împlini independența.

După ce, la Conferința de la Paris, în septembrie 1859, actul istoric de la 14 Ianuarie a căpătat recunoașterea oficială a Europei, timp de peste doi ani, Alexandru Ioan Cuza a depus neobosită

ilinie și a acționat ferm pentru desăvârșirea Unirii prin obținerea cunoașterii din partea puterilor garantă Imperiul otoman, Rusia, Franța, Austria, Prusia, Sardinia) a unirii politico-administrative. Hotărâtor în realizarea acestei noi etape pe drumul înfăptuirii unității politice depline a națiunii române a fost memorial pe care domnitorul l-a măritat puterilor garante în 1860, pledând energetic pentru desăvârșirea Unității Principalelor. „Indoita alegere – scria cu acest prilej Cuza – a fost rezultatul unei mișcări naționale; ea a fost impreună cu încrerea pe care a inspirat compatrioșilor mei convingerile mele bine cunoscute”.

Fermitatea domnitorului Principele Unite a determinat pînă la urmă oartă otomană să cedeze. „Ni s-a părut cătă de lămurit – mărturisea marele vizir unu diplomat – posibilitatea de a se înfăptui Unirea fără concursul nostru...ncât ni s-a părut mai înțelept să stănuim primejdile, reglementând-o într-o înțelegere”. Consulul Austriei, Cuza i se adresă răspică: „Ne trebuie Unirea; dacă nu ne-o vor acorda puterile, vom fi silni să ne-o obândăm singuri”.

Când a sosit la Bucureşti firmanul prin care desăvârşirea Unirii era recunoscută, Cuza declară deputaţilor că „**Inaltă misiune de a realiza ideea Unirii Principatelor**” fusese îndeplinită și înseasă precizează, la 24 ianuarie 1862, confirmând drepturile autonome ale ţării, că „**Unirea va fi aşa precum România o să simţi şi o vor dori**”. Unirea era - adăugă el - „**singura stare ce poate să asigure viitorul nostru şi să ne permită de a dă ţării organizarea ce o aşteaptă de atât de mult timp**”.

Alexandru Ioan Cuza a pregătit vîntură cucerirea a neașternării jării, atât pe plan diplomatic, cât și militar. În 1859, el scria lui Vasile Alecsandri: „Ca domn sunt convins de necesitatea de a acționa cu vigoare și hotărât a trage tot profitul pentru fericești și independența poporului meu... A trăi respectat sau a muri regretat – aducu ei – iată, dragul

men Alessandri, deviza mea și de asemenea ambitia mea".
Politica externă promovată de Alexandru Ioan Cuza, care urmărea într-o perspectivă că mai apropiată desăvârșirea unității statale a națiunii române a fost corroborată strâns cu un lanț program de înflație pe plan intern. S-a stabilit astfel un plan de corespondență între național și social, ambele fenomene având consemnături care plauau procesul urbanic pe tracectorie progresivă.

Dubla alegere a lui Alexandru I. Cuza a fost punctul de plecare pentru ansamblul reformelor care au cuprins în reteana lor viața social-economică, politică și culturală. Reformele au avut, pe de o parte, menirea de a unifica cele două țări, de a servi ca temei de organizare unitării nouului stat, și pe de altă parte, ele au avut un aspect de democratizare și au contribuit la înălțarea sechelor foudale; ele au transformat cele două țări într-un stat național modern. În perspectiva istorică, reformele din vîmăta lui A.I. Cuza, de la cele mărunte la cele majore, apar ca având o însemnatate tot atât de mare ca și actuala propriație ai Unității.

Principala reformă realizată de A.I. Cuza în prima parte a domniei (1859-1862) a fost aceea a unificării politico-administrative, a creării statului unificat pe plan administrativ, măsurile unificatoare creând premisele necesare pentru a se trece la reformele fundamentale pe care le aștepta țara, în primul rând la reforma agrară.

În 1863 s-a infăptuit Legea secularizării a vîrtovorilor mănăstîrcy. Era o măsură de mare însemnatate, care făcea să fie recuperat peste un sfert din teritoriu național închinat până atunci sau-numitulor „Locuri Sfinte”. Se punea capăt amestecului străin în afacerile ăuntrice ale jării cu lezarea așa de agitoare a suveranității naționale.

În 1864 a fost decretată Legea rurală, în sensul programului pasoptist, desfințându-se relațiile învecinătării, feudale, în agricultură și procedându-se la improprietăriare a părănimii clăcăse; este 400.000 familii de iârani au fost improprietări cu loturi de muncă iar aproape alți 60.000 săteni au primit locuri de casă și de grădină.

Prin reforma din 1864 se întregea de plan social actul istoric din ianuarie 1859 prin care se crease statul național; se deschidea drum larg relațiilor de tip nou, capitaliste.

Reforma agrară a deschis calea pentru alte reforme, care, în ansamblu, să-au încadrat procesului de modernizare a statului. A fost adoptat sistemul metric, fose dezreatat Codul civil, s-au afirmat drepturile autoceafale ale Bisericii române și a Patriarhia din Constantinopol, s-au lăsat măsuri împotriva jurisdicției consulare, s-a promulgat Legea instrucțiunii publice. „Învățătura” – spunea A.I. Cuza – este fară îndoială mijlocul cel mai puternic, spre a aduce națiunea la adevarata ei maturitate și cultură. Instrucțiunea este începutul și finalul civilizației. Națiunea română este dorită de a rezolvi această „rumoasă problemă”.

Reformele realizate în cei șapte ani de domnie ai lui Al.I.Cuza, în special reforma agrară, i-au creat o mare popularitate, îndeosebi în rândurile sărăcimii desrotuite. Totodată, reforma agrară a făcut să crească și nemulțumirile celor care privilegii fuseseau răstrânse. O dată cu reforma din 1864 – remarcă pătrunzător N.Iorga „Cuza Vodă scâlise pierea sa. Ea n-a întârziat. Un miserabil complot militar”, de fapt politic-militar avea să înfățure de pe tronul românesc un domnitor și să-l îndepărteze de țară pe care și-o dorise liberă și înfloritoare. În exilul său, el a săutat la aceeași demnitate și înalt patriotism ca și în acuzații când era pe tron. „N-a venit de la el – scria N.Iorga – nici o protestare, nici o plângere, nici o atâjare pe care le-a prezentat despoteiivă... O dată

ambasadorul francez din Viena s-a oferit să ajute întoarcerea lui pe tron. Cu indignare, Cuza a respins sprâjinul străin⁹.

Actul de la 24 ianuarie 1859 ne apere azi ca o mărturie glorioasă, dătătoare de încredere, a forței de neînvinș pe care o constituie voiajua unui popor, conștient de ce vrea să fie, capabil și se face ascultat și respectat. Unirea energiilor țării, abnegația și spiritul de sacrificiu s-au dovedit atunci și continuu să fie permanent factori care duc temele solida dâinuirii și prosperitatei noastre.

UN DEBUT DE BUN AUGUR

CONCERTUL CORULUI ANULUI I AL FACULTĂȚII DE MUZICĂ

An de an vraja tradiționalelor colinde de Crăciun, cu irezistibila lor chemare în lumea de basm a copilăriei, ne-a învăluit cu triluri dumnezeiești, însoțindu-ne din nou. Întrând parcă definitiv în viața Universității „Spiru Haret”, Concertul colindelor de Crăciun, oferit, cu atâtă generozitate, de Facultatea de Muzică, anul I, dirijat de prof. univ. dr. Nicolae NICULESCU, s-a înscriș cu unul din cele daruri de susflet primite de Sfintele Sărbători.

Deschiderea Concertului de colinde a fost făcută de prof. univ. LIVIU BRUMARIU, care a realizat o mișcătoare și convingătoare incursiune în tradițiile colindelor românești, evocând, dincolo de simbolicele urări adresate de colindători gazdelor lor, și un edificator istoric al obiceiurilor străbune, evoluția colindelor laice și momentele îmbinării lor cu texte religioase, prevestind nașterea Domnului Isus Christos.

Programul prezentat a cuprins cunoșutele colinde pe care cu toții le-am cântat cu aceeași evlavie creștinescă - O, ce veste minunată, de D.G. Kiriac, La Bethleem, de Constantin Drăgușin, Gazde mari nu mai dormiți, de Tiberiu Brediceanu, Moș Crăciun, de D.G. Kiriac, Bună dimineață, de I.D. Chirescu, Colinda, de T. Brediceanu, la pupitru corului aflându-se, alături de nasiunatul dirijorului său, alături de nasiunatul dirijorului său,

intensitate, pe neobositii colindători, ca și pe gazdele lor recunoscătoare. De la preselecția celor care au format corul – un adevarat test binevol, fireste, la care studenții s-au grăbit să participe, fără complexele incepătorului – și până la repetiția generală, emoțiară, dar și un optimism robust, nu i-au părăsit pe cei care ne-au desfășurat cu colindele rupte din zestreaza inconfundabilă a tradițiilor folclorului românesc. Încurajați, stimulați mereu cu tactul pedagogic al dascălului lor dirijor, studenții au avut sansa de a-și afirma vocația lor, confirmând încă odată că optiunea lor pentru Facultatea de Muzică din cadrul Universității „Spiru Haret” nu a fost o pură întâmplare, ea însăși având în spate o pregătire specială, dobândind o primă împlinire. „A fost un dulce chin; pregătirea colindelor a fost sansa primei ieșiri la rampă, a primei noastre întâlniri cu un public deosebit de exigent, format din profesori noștri și din colegii noștri; dificultățile armonizării au fost depășite aproape din mers cu ajutorul plin de tact și de înțelegere al dirijorului nostru, care nu ne-a ignorat niciodată potențialul, crezând, uneori mai mult decât noi, în puterea de autodepășire” – iată doar câteva crâmpice din declarațiile „oficiale” ale studentilor-colindători, date cu siguranță celor ce stăpânesc de-acum profesia.

Prezent la această manifestare de susflet, prof. univ. dr. Aurelian BONDREAU, rectorul Universității „Spiru Haret”, președintele Fundației „România de Mâine” a felicitat cu căldură inițiativa decantului Facultății de Muzică, munca deosebit de fecundă a dirijorului acestui cor, care a reușit în mai puțin de trei luni să încheie un cor, al doilea al facultății, remarcând interpretarea colindelor strămoșești care a încântat pur și simplu, făcând publicul să retrăiască lumea copilăriei. Acest spectacol de calitate - a spus rectorul universității - se constituie și într-un argument indubitabil că studenții s-au prezentat la examenul de admisire pregătiți, disponând de bagajul de cunoștințe absolut necesar pentru a candida la concurs, o premisăîncontestabilă că tot ceea ce investește Universitatea „Spiru Haret” în instruirea complexă a unor generații de muzicieni, începe de-acum să se și valorifice pe difierele planuri. Admirând acest spectacol reușit, închinat nemuritorilor noastre colinde, ne exprimăm convingerea că în viitor vom asista la programe culturale din ce în ce mai dense, mai complexe, interpretate la noi standarde care să poată onora nu numai Universitatea „Spiru Haret”, ci și publicul la fel de avizat din afara acesteia - a subliniat în încheierea prof. univ. dr. Aurelian BONDREAU.

În fond, programul oferit a reprezentat o dovadă în plus că studenții încă de pe bâncile primului an de facultate și-au luat rolul în serios, abordând fiecare „partitură” din complexul proces de pregătire în acea notă de exigență pe care toți dascălii și-o doresc – a subliniat la încheierea concertului prof. univ. dr. Victor GIULEANU, decanul Facultății de Muzică.

Reflecții apolitice DOCTRINĂ ȘI ISTORIE

Caius Traian Dragomir

În statul clasic – deci în cel care precede revoluțiile americană și franceză există, în chip major, două grupuri de probleme, care se rezolvă în modalitate și, mai ales, utilizându-se surse de acțiune și modele diferite. Natura sistemului politic și structura sa sunt determinate de tradiție; actele politice, cu subiectul lor de voință se alimentează din exemplul istoric. Elementul de oportunitate nu prevalează în planul politic – teoria politică rămâne cionată în filosofie. Există cel puțin trei situații care contrazic schița de ansamblu propusă aici. Acestea sunt: Constituția spartană, Constituția ateniană și Legislația republicană română. În general însă, tradiția și istoria, deci trecutul asimilat la nivelul conștiinței colective și trecutul înregistrat ca fapt semnificativ, acesta la nivel intelectual, condiționează politica și proiectele viitor ale statelor. Nevoia de bună cunoaștere a tradiției și de perfectă cuprindere a istoriei deținătoare face ca șeful politic în antichitate – și în general, în lumea clasică – să fie, de obicei, un mare intelectual, un erudit, dacă nu cumva chiar un om de geniu, ca literat sau gânditor. Cazurile lui Pericle, Marcus Tullius Cicero, Caius Iulius Cezar, Marcus Aurelius sunt doar cele mai evidente, nefiind însă nici pe departe singurele. Se pot publica până și astăzi, spre a reprezenta adevărate minuni literare, antologii ale poeziei impărașilor romani, sau colecții de aforisme, ori de scrisori ale regilor Franței.

O dată cu Iluminismul, teoria filosofică trebuie să se substituie, în politica statală, atât tradiției, cât și istoriei. Jacob Burckhardt avea să vorbească, peste timp, despre statul renascentist ca despre „operă de artă”. Era o vreme în care, încă, arta era condusă atât de valori ale tradiției, cât și de experiențele celor mai remarcabili dintre predecesori. Iluminismul avea să creeze statul ca teorie filosofică; Romantismul va genera statul românesc, pentru ca lumea actuală să intre în spațiul statului devenit produs mediatic. Originea filosofică a statului modern se regăsește însă atât în statul ca produs literar, cât și în cel derivat din acțiunile mediilor. Statul drept operă de artă – aristocratic prin însuși spiritul său – nu a supraviețuit apariției conștiinței specifice unor clase medii și ideii valorii subiectului uman în sine. În schimb, statul-teorie filosofică, statul românesc sau statul-reclamă tind să alcătuiască un sistem de straturi concentrice: axul, centrul, miezul îl formează concepția filosofică – desigur, trivializată și simplificată – acesta este imbrăcat de un inveliș al povestirii, un inveliș narrativ, cu o oarecare notă

mistică, fabulatorie, moralizatoare, peste care vine sistemul de mesaje televizate, rostite, serise după regulile psihologiei sugestiei. Germania nazistă a avut ca pilon teoretic ideea răstăcă, îmbrăcată în romanul legendar al führerului, îmbrăcat, la rândul lui, în discursul goebelsian. America democrată este centrală, ca existență politică, de concepția extrem-liberală, îmbrăcată de mici povestioare tip Monica Lewinsky, îmbrăcată însă la rândul lor de marea forță de iradiere a culturii americane (cultură predominantă a planetei, indiferent de preferințele vizibile în alte arii de civilizație). Faptul esențial îl reprezintă însă persistența vocației doctrinare în politica prezentului. Doctrinile actuale constituie sursa atât a structurii sistemului politico-economic, precum și a politicii în existență curentă a statelor. În statele în care se manifestă o enormă experiență a practicilor puterii, sau a evoluției culturale, presiunea doctrinelor asupra existenței reale este relativ mică. În celelalte cazuri, cele ale statelor care se constituie ca entități politice moderne, abia acum ravajul facut de doctrine este începutul unor devastatoare suferințe și plăgi istorice. Drept state în care doctrina este atent stăpânită prin experiență pot fi citate, în chip de acum aproape clasic, Anglia, Israel, Suedia, iar drept exemplu nou, în constituire, evident, China. Poți fi astăzi socialist, sau social-democrat, conformându-te remarcabilei experiențe istorice, dezvoltată ca urmare a încercărilor socialismului și chiar a celor comuniste, experiență apărută atât ca urmare a guvernărilor socialiste, cât și a episoadelor de opozitie, sau poți fi supusul necondiționat al doctrinelor socialistă, social-democrată sau comunistă. În primul caz, ești în situația de a practica un socialism intelligent, în cel de-al doilea caz, nu vei reuși decât să faci o politică deosebită de proastă și să te excluzi singur din viața publică. În chip similar, ca liberal poți fi continuatorul politicilor liberale, cu nenumărate sale intrăruri, unele cu adevarat salutare sau geniale, sau să fii supusul unui copr doctrinar, care în sine nu poate satisface nici o conjunctură, fiind bun în chip atemporal și ca atare, nespecifice, lipsit de valoarea aplicării directe. Aceeași disjuncție privește și conservatorismul, în stare pură sau în varianta sa creștin-democrată.

În prima jumătate a secolului trecut, Anglia este scena dezbatelor și disputelor dintre partidele Tory și Whig. Zgomotul opozitiei lor continuă, în forme modificate, până astăzi. Tradițional Tory se confundă cu partidul conservator, în timp ce Whig cu liberalii; cercetările

Ce este o doctrină? Nimic altceva decât produsul unui act de rationalizare, în sens psihanalitic, deci de încercare de a găsi un sens logic unei pulsioni instinctuale, o utopie. În calitate de utopie stilizată, doctrina permite revendicarea de drepturi pentru o politică sau altă. Istoricismul este direct, evident în intenții și vital, spiritul doctrină reflectă voința de a impune o tendință mascată și, ca atare, este purtătorul intereselor de grup sau de clasă.

În 1945 și până astăzi toate programele guvernărilor românești sunt compuse din pagini copiate din manualele de economie politică, fie comună, fie social-democrată sau liberală. Nimic din viață autentică a unei social-democrații dedicată demnitatei sociale a oamenilor, sau a unui liberalism dedicat capacitatii productive a acelorași oameni. Politica marelui om politic de stat care a fost Konrad Adenauer – creștin-democrat și conservator – a constat în dezvoltarea unui foarte vast program de bunăstare socială și pe politică economică de stat interventionistă. În schimb, el s-a opus naționalizărilor. Toate guvernările vest-europene, cu

excepția celei britanice, au elaborat planificări economice până către mijlocul anilor 1980. Uterior, acumularea de capital în ţările avansate a devenit atât de mare, încât libertatea de inițiativă a rămas singurul criteriu și condiție de progres economic. Băncile au adunat capitaluri închidere enorme, astfel încât cererea și oferta se puteau adapta rapid la niveluri joase ale prețurilor și înalte ale veniturilor individuale. Acolo unde această condiție nu este împlinită, inexistența oricărei orientări a economiei de către stat este un rău sau o iubie.

În momentul de față, două sunt forțele care conduc lumea: mariile societăți transnaționale bancare, industriale și comerciale, pe de o parte și statele, pe de altă parte. Balanța puterii inclină în favoarea primelor, democratice nu pot fi decât, eventual, ultimele. Primele se justifică exclusiv prin prosperitatea produsă; ultimele se justifică doar prin condiția de drept, solidaritatea socială, siguranța persoanei și prin relația individual-cultură. Pe teren românesc atât instituțiile globalizării, cât și cele ale statului par să facă puține eforturi spre a-i afila îndreptățirea.

Cursuri la Facultatea de Filosofie

Suveranitatea de fapt și statul de drept

Dr. Ion MITRAN

(Continuare din numărul trecut)

Esența statului de drept

O cucerire istorică a civilizației moderne este afirmarea statului de drept, adică a statului în care instituții specifice își exercită puterea, funcțiile și atribuțiile pe temeiul legilor, în sensul celebrei formule potrivit cărții „nimeni să nu fie constrâns să facă lucruri pe care legea nu-l obligă și să nu le facă pe cele pe care legea îi îngăduie”. Cum sublinia părintele acestei formule, Montesquieu, „libertatea politică nu constă defel în face ceea ce vrei... Trebuie să ne fixăm în minte ce înseamnă independență (a cetățeanului, a individului, ... n.n.) și ce înseamnă libertatea. Libertatea este dreptul de a face tot ceea ce îngăduie legile...”.

Primordial, în lumea modernă, afirmarea reală a statului de drept presupune alegerea democratică a parlamentului, a organelor constituționale în genere, investite cu autoritatea legitimă funcționării, legea guvernănd relațiile sociale în ansamblul lor și, în primul rând, raporturile dintre stat și cetățean.

Noile realități politice românești din preajma anului 2000 pot și trebuie să confirme că, în prezent și în viitor, statul român de drept fințează și funcționează într-un cadru legislativ adecvat, iar populația, cetățenii resimți puternic asimilarea conștiință a libertății și responsabilității. Totuși este de reflectat în ce măsură sunt realități și nu deziderate „pioase” obiective precum: asigurarea supremaciei legii, supremacia reală și eficiență a puterilor, delimitarea clară între stat și delimitarea și partidele politice, libertatea informației și a persoanelor, respectarea drepturilor omului în concordanță cu înscrierile autohtone și a prevederile internaționale și a.

Conștiință într-un stat de drept se cere și se impun respectarea constantă a legii de către instituții și cetățenii, că legea, chiar dacă este dură, trebuie respectată (deoarece emană din voîntul tuturor sau majorității) conferă sens acțiunilor individuale și collective dăruire eforturilor pentru ordină socială și prosperitate, cauzând imbinări intereselor și aplănuri tensiuniilor.

Limitele puterii

În acastă ordine de idei este de semnalat afirmarea tot mai evidentă în ultimul deceniu a unei filosofii politice și morale care caută să concilieze doi termeni antagoniști ai modernității: libertatea individilor (cetățenilor) și necesitatea cooperării lor echilibrate în cadrul instituțiilor politice, începând și sfârșind cu statul. Apărarea și promovarea principiului toleranței în consens cu libertățile fundamentale ale omului dar, mai ales, cu legile se inscrie ca o nouă linie de orizont a culturii politice și civice a cetățenilor, seri autori care altădată exalta libertatea și dreptatea în sine. Acestea era „liberalismul fără margini”, adesea vocin cu anarchia, al cărui ecou întârziat îl mai cultivă unii filosofi politici. Unul dintre aceștia, John Rawls, autor al reputației și disputației „teoriei a dreptății”, propune o nouă vizionare asupra liberalismului, scriind că „este de extremă urgență ca cetățenii să ajungă la

o înțelegere practică asupra judecăților privind problemele constituționale esențiale”, care sunt de două feluri:

a. principii fundamentale care definesc structura generală a guvernării și procesul politic, adică puterile legislative, executive și judecătoriești, inclusiv limitele guvernării de către majoritate (majority – rule);

b. drepturile și libertățile de bază ale cetățeniei (sau cetățenilor), pe care majoritatea parlamentare trebuie să le respecte, cum ar fi dreptul de vot și de participare politică, libertatea de conștiință, de gândire și de asociere, ca protecții (sau garanții) ale statului de drept (rule of law)¹⁶. De aici rezultă că „majoritatea” aflată la putere trebuie să fie conștientă că „nu poate orice”, iar drepturile și libertățile cetățenilor trebuie consecvent respectate.

Prin prima idei politică despre stat care au străbătut secolul XX, reflectând la istoria de opt decenii a statului național unitar român se poate spune, că chinezii și-au gândit politica și a experienței istorice din ultima jumătate de secol, că nici statul minim, nici cel maxim nu pot garanta viitorul sau destinul națiunii sau al națiunilor. Acest garanție este și poate fi statul de drept, cu condiția ca distanța dintre teoriile asupra sa și realitatea afirmării sale fi imprejurări naționale și internaționale concrete, specifică să fie căt mai mică, inexistentă, dacă va fi posibil.

NOTE

1 Maurice Duverger, *Euroa de la Atlantic la Delta Dunării*, Omegapress, p. 94-95, București, 1991.

2 H. Portelli, *Les régimes politiques européens. Étude comparative*, L.G.F., Paris, 1994, p. 161.

3. Idem, p. 165-166.

4. „Economistul”, nr. 220 (1246), 9 noiembrie 1998.

5. John Rawls, *Liberalismul politico*, PUF, Paris, 1995, p. 276. Lucrarea anterioară, *A Theory of Justice*, supusă întrucâtiva „corecției” și rezervării, apăruse în 1971, resuscitând ideea de „contract social”, însă ipotecă și non-istoric.

REVISTA

**OPINIA
națională**Director:
Prof.univ.dr.
Aurelian BONDREA

Revista se poate cumpăra prin abonament la toate oficile poștale din țară. În Catalogul RODIPET, revista se regăsește la poziția 2.256.

Costul unui abonament trimestrial este de 8.400 lei.

De asemenea, solicitări de abonamente se pot adresa redacției, cu plata prin mandat poștal sau disponibilitate de plată pe adresa: Fundația „România de Mâine”, Palatul Sporturilor și Culturii, Parcul Tineretului, Sectorul 4, București, Cont 451.00.972-B.C.R.-S.M.B.

Machetarea computerizată și tiparul executate de
LABORATORUL DE TEHNOREDACTARE ȘI
TIPOGRAFIA

FUNDATAȚIEI „ROMÂNIA DE MÂINE”

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA: București, Palatul Sporturilor și Culturii, Parcul Tineretului, Sector 4, Telefon: 330.40.40/interior 182
Revista OPINIA NAȚIONALĂ este înregistrată la Oficiul de Stat pentru Invenții și Mărci
la nr. 24.000.7.090.672 din 3 septembrie 1997.

FUNDAȚIA „ROMÂNIA DE MÂINE” REALIZĂRI ȘI PERSPECTIVE

(Continuare din pag. 1)

Institutul de Învățământ Superior și Cercetare Medicală, ce poartă numele academicianului profesor Ștefan Milcu - primul președinte al Consiliului de conducere al acestui Institut -, va avea drept priorități în 1999, autorizarea funcționării, prin Hotărâre de Guvern, a celor 3 facultăți: Medicină, Stomatologie și Farmacie, iar, pe linia cercetării, elaborarea volumului „Performanțe românești în domeniul medicinei în secolul XX”, pentru care este lăcheiat contract cu Ministerul Cercetării și Tehnologiei. În acest scop, Fundația „România de Mâine” a devenit proprietară și a dotat corespunzător un impunător edificiu -fosta Casa de cultură a IMGB-, care include amfiteatre de 800, 300, 250 și 200 de locuri, 20 de săli de seminar și laboratoare, bibliotecă etc., investind cca 20 miliarde lei;

Institutul de Cercetare și Învățământ Superior în Domeniul Religiilor, în cadrul căruia urmează să-și desfășoare activitatea, în condițiile legii, 15 Colegiu Universitare Pedagogice, specializarea institutori - religie. Acestea din urmă vor avea la bază experiența dobândită de Colegiile Universitare Pedagogice de Institutori ale Universității „Spiru Haret”, ai căror peste 3.000 de absolvenți au susținut examenul de absolvire și, în prezent, funcționează ca institutori, bucurându-se de o deosebită apreciere din partea Inspectoratelor Scolare Județene;

Institutul de Științe Agricole și Medicină Veterinară, în a cărui structură a fost autorizată să funcționeze, prin Hotărâre de Guvern, Facultatea de Medicină Veterinară și urmează să-și înceapă activitatea Facultatea de Inginerie Agricolă;

Institutul de Cercetare și Învățământ Superior în Domeniul Tehnicii și Tehnologilor Avansate, a cărui activitate s-a concentrat în direcția efectuării unor cercetări, pe bază de contract cu Ministerul Cercetării și Tehnologiei, precum: „Studiul metodelor avansate de analiză, investigare și caracterizare în dinamica dezvoltării sociale-economice”, „Performanțe românești în domeniul fizicii în secolul XX”. Din acest an, în cadrul Institutului va funcționa Facultatea de Inginerie și Managementul Sistemelor Tehnologice Avansate;

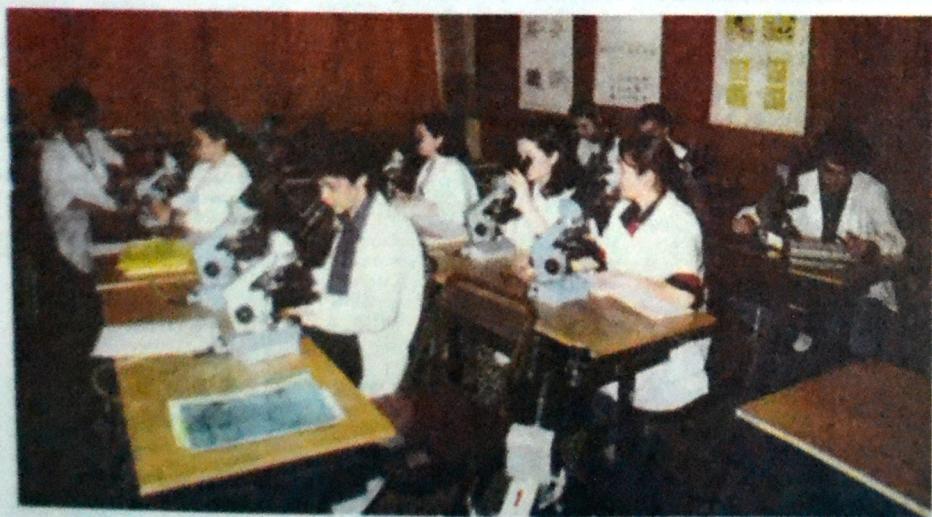
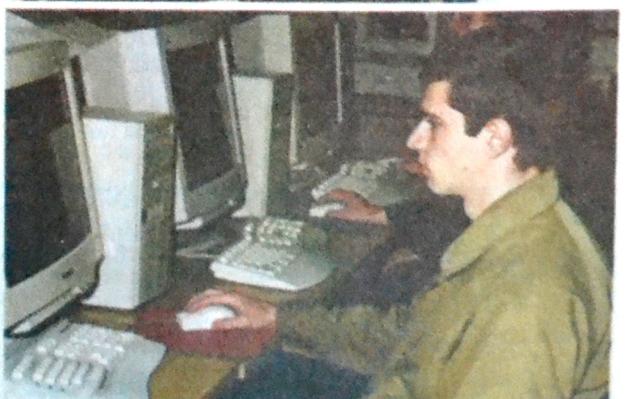
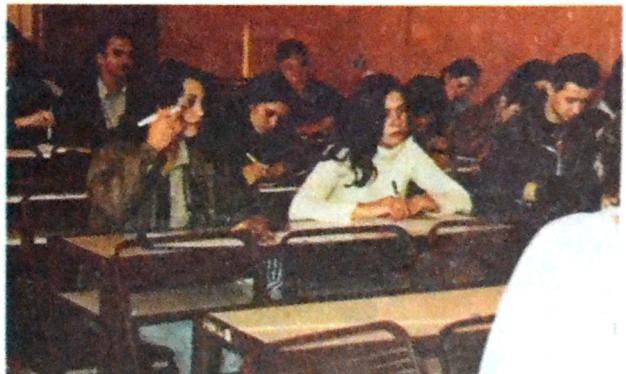
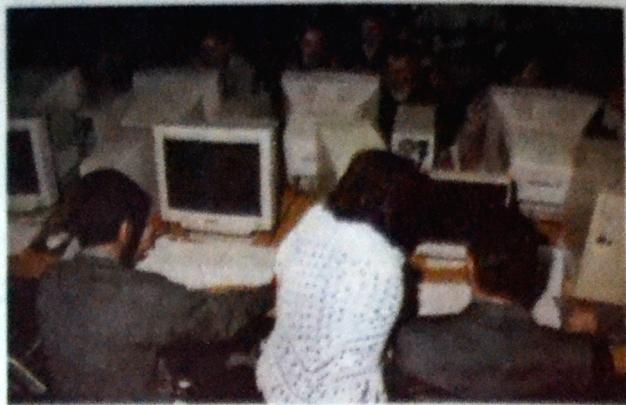
Institutul de Sociologie și Opinie Publică (ISOP), cuprinzând departamentele de Sociologie, Opinie Publică și Socio-economic, a realizat cercetări cu caracter teoretic și aplicativ, pe bază de contract cu Ministerul Cercetării și Tehnologiei: „Identitate etnospirituală și patrimoniu național. Diagnosă sociologică”, „Rolul instituțiilor

culturale în zone defavorizate social, economic și geografic: Delta Dunării”. Au fost realizate lucrări teoretice de sinteză: „Starea Națiunii”, „Sociologia opiniei publice și a mass-media”, „Opinia publică și dinamica schimbărilor din societatea românească în tranziție”, „Perenitatea unei moșteniri - 100 de ani de la adoptarea Legii Spiru Haret”, „Performanțe românești în domeniile sociologiei și psihologiei în secolul XX”, „Psihologie socială”, „Istoria sociologiei românești”. Concomitent, s-au organizat sondaje de opinie pe probleme dintre cele mai importante de interes național.

Filiale ale Fundației „România de Mâine” în localitățile: Blaj, Brașov, Câmpulung Muscel, Cluj-Napoca, Constanța, Craiova, Galati, Iași, Oradea, Râmnicu Vâlcea, Sfântu Gheorghe, Sibiu, Sinaia, Slatina, Suceava, Târgoviște, Timișoara, în care vor fi organizate centre de studii pentru învățământul deschis la distanță (IDD), potrivit Ordinului nr. 5073/21.11.1998, emis de Ministerul Educației Naționale. În toate aceste centre vor funcționa, cu prioritate, acele specializări necesare calificării miiilor de cadre care-și desfășoară activitatea în învățământul primar, gimnazial și liceal, cum ar fi: institutori - limbi străine, institutori - muzică, institutori - desen, institutori - educație fizică, institutori - religie; profesori de limba și literatura română, limbi străine, istorie, geografie, matematică - informatică, filosofie, sociologie, psihologie, pedagogie etc. Vor putea fi pregătiți, de asemenea, specialiști în domeniile: drept, marketing și comerț exterior, management financiar-contabil. Pentru asigurarea unei calificări profesionale la standarde moderne, competitive, Fundația posedă un **complex tipografic computerizat** performant, ale cărui componente, de ultimă generație, sunt de producție americană, japoneză și germană, costul acestora ridicându-se la peste 2,5 milioane dolari. Totodată, sunt conectate la INTERNET catedrele ce reprezintă specializările pentru care se organizează învățământ deschis la distanță.

Anul 1999 va însemna și începerea construcției **Complexului Universitar și Cultural „România de Mâine”**, cea mai importantă realizare edilitară a Fundației, pentru care s-au obținut aprobările necesare. Acesta va cuprinde Universitatea „Spiru Haret”, spital clinic universitar și o polyclinică, hotel-cămin pentru studenți, hotel pentru visiting professors, centru de conferințe pentru reunii interne și internaționale. Finanțarea investiției se ridică la o valoare de 250 milioane dolari și va fi asigurată prin credite externe avantajoase.

Proiectul tehnic al Complexului Universitar și Cultural va fi realizat de Centrul de Proiectare din cadrul Fundației „România de Mâine”, iar construcția efectivă de către Antrepriza de Construcție proprie.

Ambianță universitară la „Spiru Haret”

Cursuri și seminarii, biblioteci dotate și laboratoare cu aparatură modernă, performanță